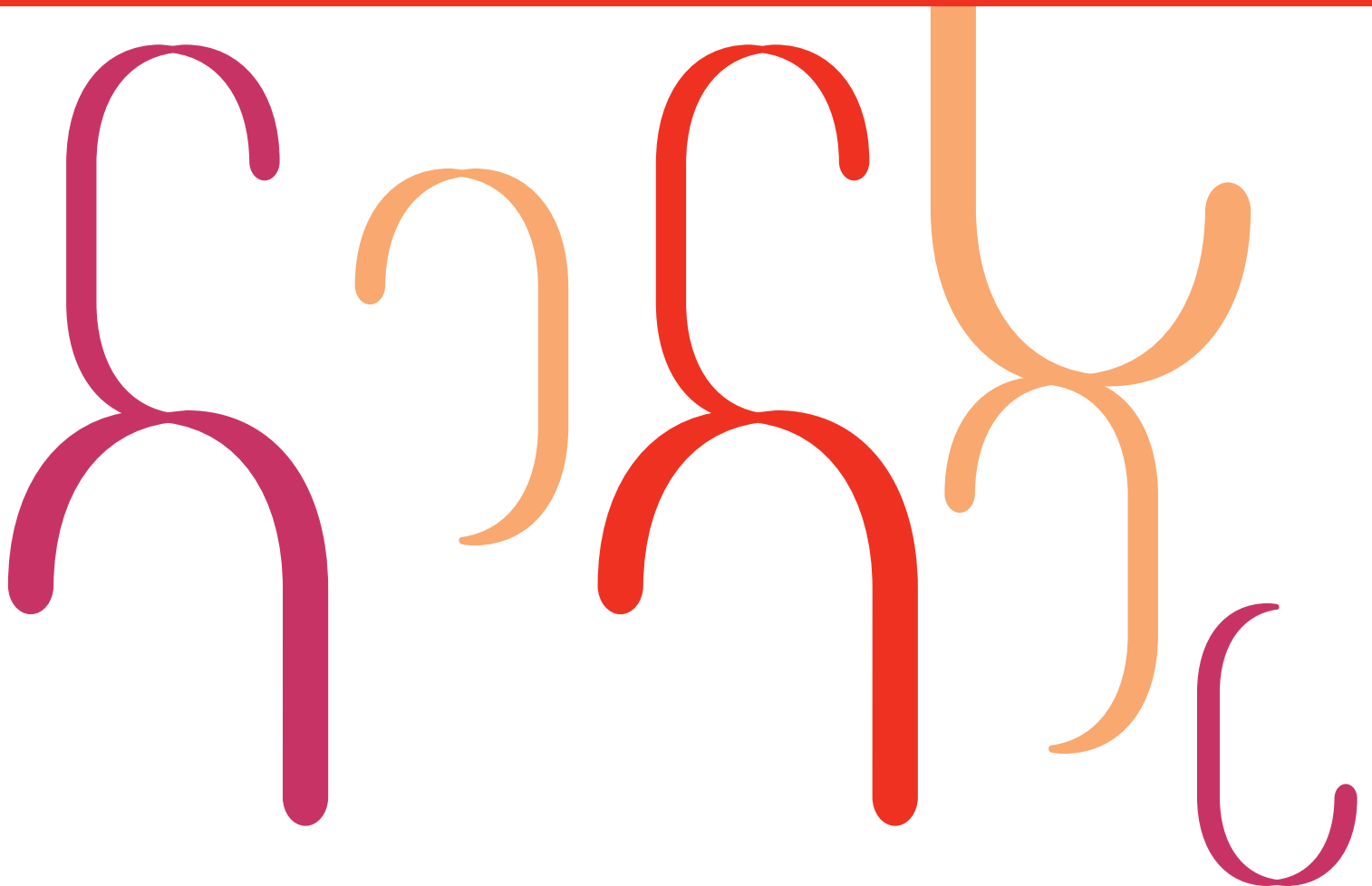

Mod en tættere kobling mellem skole og praktik

*Erfaringer fra 21 forsøgs- og udviklingsprojekter på 18
erhvervsskoler*

Arnt Louw

Inspirationskatalog over de forskellige forsøgs- og udviklingsprojekter i modelprogrammet: Tæt kobling mellem skole og praktik

Til inspiration følger nedenfor en kort beskrivelse af indholdet i de 21 forskellige forsøgs- og udviklingsprojekter, der har været etableret under modelprogrammet: Tæt kobling mellem skole og praktik. Kataloget er opdelt i to afsnit, der hver især redegør for de projekter, der er etableret under de to temaer i programmet: 1) Etablering og praktisering af fælles sprog. 2) Opgaver der kobler skole og praktik.

Kort beskrivelser af skolernes udviklingsprojekter under temaet etablering og praktisering af fælles sprog

Kategori 1: Omsætning og konkretisering af skolens teorimål og praktikkens mål

Tietgenskolen (HF: Detailhandel): Med henblik på at styrke kvaliteten af de obligatoriske samtaler mellem praktikvejlederne og eleverne har skolens undervisere udarbejdet en ”*pixi-bog*”, der indeholder en beskrivelse af, hvilke teoretiske læringselementer, eleven har arbejdet med i den foregående skoleperiode. Disse teoretiske mål er beskrevet i et konkret hverdagsprog. Pixi-bogen har haft til formål at understøtte de oplæringsansvarliges mulighed for at aktivere skolens teori i forbindelse med elevernes praktiske arbejde i praktikken. Skolens undervisere og mentorer har endvidere taget initiativ til at skabe øget dialog og fagligt samarbejde med praktikvejlederne i elevernes praktikvirksomheder, hvilket har haft til hensigt at styrke kendskabet og indsigten til hinandens læringskulturer og praksisser.

TECH College Aalborg (HF: Lastvognsmekaniker. Ny Mesterlære: Landbrugsassistent / anlægsgartner): For lastvognsmekanikerdelen af projektet er der gennem samarbejde med virksomhedsrepræsentanter blevet udviklet *skemaer, der synliggør elevens kompetencemål for hver skoleperiode*. Disse er omsat til konkrete læringsmål, der knytter sig til elevens praktik, beskrevet i et konkret sprog. Læringsmålene er endvidere knyttet til praktikmålene. Skemaerne giver praktikvejlederne mulighed for løbende evaluering og afkrydsning af læringsmålene. Skemaerne har ligeledes fungeret som dialogværktøj for praktikvejleder og eleven i praktik i forhold til, hvordan de praktiske elementer eleven arbejder

med knytter sig til skolens teori. Der er ligeledes udviklet *mini-plakater*, der knytter sig til skoleforløbet, der omvendt har sigtet mod at synliggøre og inddrage praktikkens elementer i skolens undervisningssammenhænge. Der har endvidere været arbejde med nye konkrete, praksisnære undervisningsmetoder med udgangspunkt i virksomheders køretøjer, der blev hentet ind på skolen.

For Ny Mesterlærer-delen af projektet er der udarbejdet et nyt kommunikationsværktøj i samarbejde med virksomhedsrepræsentanter fra landbrugsvirksomheder samt repræsentanter fra landbrugets faglige organisationer. Dette informationsmateriale er rettet mod praktikvirksomheden og er udarbejdet, så det giver et kort og præcist billede af de nødvendige kundskaber og kompetencer, eleven skal tilegne sig forud for skoledelene på hovedforløbet i enkle og operationelle læringsmål. Der er endvidere arbejdet med udvikling af et nyt samarbejdsredskab mellem skole og praktikvirksomhed i form af et elektronisk registreringsværktøj, som skaber overblik over diverse informationer i relation til hver enkelt Ny mesterlære-elev, herunder oplysninger om elev og arbejdsgiver, besøgsrapporter og særlige aftaler om skoleundervisning.

Kategori 2: Udvikling af nye kommunikationsformer og øget dialog mellem skole, virksomhed og elev

Mercantec (HF: Kontor med speciale & detailhandel): På Mercantec har der været en række elementer i spil ifbm. FoU-projektet. Der har været afholdt opstartsmøder og 2 årlige *netværksmøder* mellem skolen og virksomheden. Formålet med disse arrangementer har været at forventningsafstemme med virksomheden i forhold til det, eleverne skal arbejde med på skoleopholdet. Det har således handlet om at ruste virksomhederne bedre til at forberede eleverne på, hvad de skal arbejde med på det kommende skoleophold. Derudover har netværksmøderne haft det formål at få involveret virksomhederne i udvikling af uddannelsen og få etableret et fælles sprog omkring denne. I forhold til eleverne, har underviserne udviklet en opgave, der tager udgangspunkt i elevens individuelle praktikvirksomhed, og som eleverne har løst i samarbejde med virksomheden i praktikforløb¹. Derudover har eleverne på 1. skoleforløb planlagt og arrangeret en konference om et givet fagligt emne efter eget valg. Konferencen afholdes på 2. skoleforløb med deltagelse af elevernes praktikvirksomheder og, er med til at udvide virksomhedernes kendskab til elevernes teoretiske arbejde på skolen. Som et sidste element har en *enkelt lærer været i praktik* i en virksomhed på lige fod med elever, hvilket har

1. Dette illustrerer samtidig, at nogle af projekterne krydser ind over begge typer af FoU-projekter i modelprogrammet og understreger således yderligere vanskelighederne ved at skabe et entydigt overblik over projekterne (jf. note 5)

vist, hvordan man der kan arbejde med at sikre, at underviserens faglige viden og undervisning er up-to-date.

Mercantec (HF: Data & IT)²: Virksomheder og praktikvejledere har deltaget i *mester-eftermiddage* på skolen i afslutningen af elevernes første hovedforløb. Dette har haft til formål at øge kendskabet til de faglige og teoretiske elementer, eleverne arbejder med på skolen. Mercantec har endvidere i en årrække arbejdet med et koncept de kalder *ELVISK*, der står for dialog mellem elev-virksomhed-skole og har til formål at understøtte kvalitetssikring af uddannelserne inden for data og kommunikation³. Dette koncept har der været arbejdet videre med i FoU-projektet, hvor der er udviklet en *elektronisk indtastningsformular ifbm. praktikerklæringen*, som virksomheden modtager på link i afslutningen af elevens praktikforløb. Værktøjet giver et overblik over strukturen og indholdet i uddannelsen og er udarbejdet med henblik på at kunne tages i anvendelse i en travl hverdag i praktikken. Dette værktøj er udviklet som et dialog- og evalueringsværktøj og har haft til formål at styrke kvaliteten af de faglige samtaler mellem eleven og praktikvejlederen i praktikken.

Roskilde Tekniske Skole (HF – Tømreruddannelsen): I dette projekt har der været afholdt 2 Informationsmøder / introaftener for elever, forældre og mestre. På disse møder har skolen informeret om struktur og indhold på tømreruddannelsen og introduceret uddannelsesbogen som et dialogredskab. Derudover har det lokale uddannelsesudvalg informeret om deres arbejde og rolle i tømreruddannelsen. Disse møder har haft til formål at forventningsafstemme - både med eleverne inden de starter på hovedforløbet og med virksomhederne i forhold til indholdet på skoleforløbet. Der har endvidere været arbejdet med udarbejdelse af video som dialogredskab i form af en elevproduceret videopræsentation af elevernes arbejde på H1-forløbet. Fokus for præsentationen har været på den fastlagte praktikopgave og gennemgang af tilhørende kompetencekrav. Det har været en alternativ måde at synliggøre, hvad der fagligt arbejdes med på første hovedforløb, hvor elev-til-elev - kommunikationen har været omdrejningspunktet.

Tradium / Learnmark (HF – Tømreruddannelsen): På disse to skoler har der været arbejdet med en *systematisk virksomhedstilfredshedsanalyse som opfølgings- og dialogværktøj*. Virksomhedstilfredshedsundersøgelserne (VTU) har været gennemført på afslutningen af H1 og H3 for Tradiums vedkommende og på H2 og H4 for Learnmarks vedkommende. Efterfølgende har VUT'en været udgangspunkt for allerede planlagte

2. Pga. personaleudskiftning og opsigelse er det ikke lykkedes at færdiggøre projektet på produktion og udvikling. Beskrivelsen tager således kun udgangspunkt i data og IT-projekt delen.

3.se www.elvisk.dk

mesterarrangementer i samtale mellem skole, elev og underviser på hovedforløbet. I disse trekants-samtaler aktiveres resultatet af VUT'en som et opfølgings- og dialogværktøj, både i forhold til indholdet på hovedforløbet og i praktikken, med det formål at etablere fælles forståelser og fælles sprog på tværs af skole og praktiksted. Learnmark har endvidere arbejdet med video / billede - logbog som dokumentationsredskab for elevernes arbejde i praktikken. Formålet med dette redskab har været at gøre elevernes arbejde i praktikken til genstand for undervisning på skolen efterfølgende.

Kategori 3: Portfolio / logbogsarbejde til synliggørelse af elevernes læring

EUC Nordvest (HF: Mureruddannelsen): På EUC Nordvests murerafdeling har der været arbejdet med en *logbog, der udfyldes af praktikvirksomheden* og som synliggør overfor skolen, hvad eleven har arbejdet med i praktikken og på hvilket fagligt niveau. Logbogen er således et redskab, der har været brugt til at informere skolen om elevens styrker og svagheder set fra praktikvirksomhedens side. Logbogen har givet anledning til, at eleven kommer til at arbejde med de ting, han klarede mindre godt i praktikken på det efterfølgende skoleforløb. Udvalgte elever har foretaget fotodokumentation af forskellige aktiviteter, de har deltaget i i praktikken til brug for genkaldelses- og refleksionsprocesser på skolen. Et centralt element i arbejdet med logbogen som kommunikationsredskab har således været at understøtte, at skolens undervisning bringes i spil i praktikken og omvendt – og at eleven, via foto, bringes til at reflektere over sammenhænge mellem det, han arbejder med i praktikken og på skolen. Derudover har undervisere fra skolen foretaget virksomhedsbesøg i elevernes praktik. Disse virksomhedsbesøg har givet anledning til samtaler mellem undervisere og praktikvejledere omkring faglige koblinger mellem skolen og virksomheden, samt om elevernes motivation, faglige niveau og disciplin.

Silkeborg Tekniske Skole (GF og HF – Vognmaleruddannelsen): *Portfolio* har på Silkeborg TS været bragt i anvendelse som redskab til, at eleverne har kunnet dokumentere deres arbejde – både i grundforløbet og i den efterfølgende praktik. Elever i SKP har ligeledes arbejdet med portfolioen i forbindelse med dette projekt, der dog allerede er et krav for eleverne i SKP. Elevernes dokumentation af deres arbejde til portfolioen har kunnet være i form af billeder, tekst, film eller på anden vis ved hjælp af smartphones. Formålet med at etablere projektet omkring portfolio som redskab har været at tydeliggøre, hvor eleven er i sit uddannelsesforløb. Dermed

kan det også sætte mere målrettet fokus på, hvad næste trin kan og skal være – både i teori og i praksis, på skolen og i praktikken. Eleverne har både skullet arbejde med en arbejdsportfolio som efter 10 uger har dannet grundlag for en *præsentationsportfolio*, der har været inddraget i elevernes grundforløbsprøve.

Korte beskrivelser af skolernes udviklingsprojekter under temaet: opgaver, der kobler skole og praktik

Kategori 1: Social- og Sundhedsuddannelser

Randers SoSu (HF: Social- og Sundhedshjælper): Der har været iværksat 2 aktiviteter:
1: Afholdelse af en fælles workshop på skolen for elever, vejledere og undervisere, hvor der arbejdes med en case ud fra fastlagte retningslinjer mhp. at opnå et fælles sprog. 2: Arbejde med case og fortællespor i praktikken i forbindelse med vejledningssamtaler (med deltagelse af elev og vejleder). Eleverne har lavet deres egen case ud fra en konkret borger, som skulle analyseres ud fra samme faglige begreber som på skolen. Formålet med projektet har været at undersøge, om en forståelse for teorien om fortællespor kunne skabe en fælles forståelse mellem de forskellige grupper (elever, undervisere og vejledere) for hinandens læringsrum og derigennem skabe et grundlag for konstruktiv kommunikation parterne imellem.

SoSu-Fredericia – Vejle – Horsens (HF – Social- og sundhedsassistent): Eleverne har først formuleret en fortælling om deres forventninger og forestillede udfordringer i forhold til den kommende praktik. Disse elevfortællinger gøres til genstand for forumteater på skolen med inddragelse af praktikvejledere, og der arbejdes videre på baggrund af dette i praktikken. I den efterfølgende skoleperiode har der igen været afholdt forumteater med inddragelse af praktikvejledere.

SoSu Fyn (HF – Social- og sundhedshjælper): I første skoleperiode formulerer og planlægger undervisere og uddannelseskoordinatorer en praktisk opgave med udgangspunkt i den teoretiske viden, eleven har arbejdet med i skoleperioden. Inden udførsel af opgaven har eleven udarbejdet en livshistorie med beskrivelse af borgerens behov og aktuelle situation, et mindmap over opgaven og de faglige overvejelser, de har gjort sig, inden de skulle udføre opgaven. I forbindelse med løsningen af opgaven har en underviser fra skolen og elevens praktikvejleder fulgt eleven i en konkret situation, med efterfølgende refleksion hvor elevens opgave og mindmap inddrages.

SoSu Silkeborg (GF – social og sundhedshjælper-linjen): Undervisere og vejledere fra to plejecentre iværksætter forskellige indsatser for elever på grundforløbet. Eleverne har arbejdet med generel teori vedrørende forskellige emner på skolen, og derefter været ude på et plejecenter og observere, interviewe, notere hos én konkret borger. Som optakt til hvert besøg får eleverne

en opgave, så der er et specifikt område de skal holde fokus på. Efterfølgende har eleverne bearbejdet deres oplevelser på skolen og sat observationerne i forhold til den generelle teori.

SoSu Aarhus (HF – Pædagogisk assistent): Før praktikforløbet har underviserne udarbejdet en opgave, der lægger op til inddragelsen af iPad som et pædagogisk redskab. Det kunne være fx børns håndhygiejne. I praktikforløbet har eleverne observeret og dokumenteret omkring opgaven, enten via billeder eller små videoer og gjort disse observationer til genstand for refleksion i undervisningen på det efterfølgende skoleophold.

Kategori 2: Merkantile uddannelser

Tietgenskolen (HF – Detailhandluddannelse): Underviserne udviklede mellemskoleopgaver til to hold elever: salgsassistent med speciale og tekstilelever. Opgaverne har været tilrettelagt, så de afspejler de læringselementer, som den afsluttede skoleperiode indeholdt. For tekstileleverne vedkommende var opgaven at udarbejde en håndbog / opslagsværk over tekstiler i butikken. For salgsassistenter vedkommende kunne opgaven fx bestå i at arbejde praktisk med begreberne: kundestrømme og eksponeringsformer i butikken.

CPH WEST (HF – kontor med speciale): Opgaven her gik ud på at foretage en analyse af en proces eller virksomhedens kommunikation. Opgave kunne skaleres, så den passede til den konkrete praktikvirksomhed.

Roskilde Handelsskole (HF – Offentlig Administration): Eleverne fik til opgave at beskrive deres virksomheds kerneydelse, de administrative processer, der relaterer sig til denne samt en lov, der knytter sig til det. I den efterfølgende skoleperiode har eleverne præsenteret projekterne for hinanden og har knyttet dette an til den teoretiske viden fra den foregående skoleperiode.

Århus Købmandsskole (HF - Offentlig administration + SKP): På offentlig administration har praktikvirksomhederne i samarbejde med eleven fundet et område, hvor der kunne iværksættes et mindre kvalitetsudviklingsprojekt, som fx optimering af manuel sagsarkivering. Eleverne medbringer en kort beskrivelse med på det efterfølgende skoleophold. For elever i skolepraktik har der været gennemført et uges kursus i kvalitet og service, som eleverne efterfølgende har arbejdet videre med hen over skolepraktikperioden i samarbejde med underviserne.

Svendborg Erhvervsskole (GF – HG): Elever på grundforløbet har været i korte en og to dages snusepraktikker med en konkret opgave til løsning i 'praktikken'. Der har fx været arbejdet praktisk med teoretiske begreber som bruttoavance, købemotiver og målgrupper. Hver snusepraktik har været udviklet i samarbejde med en konkret virksomhed og er blevet forberedt på skolen med specifikke faglige oplæg fra underviserne. Den efterfølgende evaluering på skolen har taget udgangspunkt i de logbøger, eleverne har udarbejdet undervejs.

Kategori 3: Tekniske uddannelser

Roskilde Tekniske skole (GF: Dyr, planter og natur): På RTS har der været arbejdet med tre forskellige sammenhængende delelementer: *Virksomhedsuge, logbog og miniprojekt*. Virksomhedsugen har formet sig som et forløb over 3 dage, der har dannet baggrund for logbogsaktiviteten, hvor eleverne har skullet formulere forventninger og konkrete spørgsmål til virksomhedsbesøget på dag 2. Dag 3 har formet sig som en evalueringdag, der har bidraget til at skabe en skabelon for logbogen, som undervisere og elever har udformet. Logbogen indeholder beskrivelser af opgaver og aktiviteter, der er relevante i forhold til virksomheden. Endvidere har underviserne udviklet et *mini-projekt*, der er et undervisningsforløb, der tager udgangspunkt i de øvelser og aktiviteter, som logbogen synliggør, at eleverne skal bruge i den kommende praktik.

CPH WEST¹ (HF – Frisøruddannelsen): Frisørelevernes opgaver i praktikken har bestået i at foretage 4 forskellige klipninger på levende modeller, med udgangspunkt i klippeteknikken: 'Pivot Point', som de blev forberedt til på det foregående skoleophold. Klipningerne er efterfølgende blevet beskrevet teoretisk i et fortrykt skema og skulle tages før og efter billeder af modellerne, som medbringes på det efterfølgende skoleforløb.

(HF – Beklædningshåndværkeruddannelsen): Underviseren har udviklet et teoretisk afkrydsningsskema, der blev udfyldt af eleven på baggrund af arbejdet med en specifik syningsteknik i praktikken.

EUC Nordvest (HF – Tømreruddannelsen): På baggrund af samarbejdet med praktikvirksomhed udarbejdes et opgaveforløb, der tager udgangspunkt i kompetencemålene i

1. Smedeuddannelsen og eventkoordinatoruddannelsen var oprindeligt også med i projektet, men har grundet praktiske udfordringer ikke kunne gennemføre projektet.

2. tømmerhovedforløbs bundne projektopgaver, som er oversat til et mere praksis- og elevrettet sprog. Eleven har udført forberedende arbejde til en løsning af opgaven på skolen².

CELF (GF – Dyr, planter og natur). I samarbejde med to praktikvirksomheder er der blevet udviklet tre forskellige elevopgaver til løsning i praktikken: At følge en afgrøde på en bestemt mark fra start til slut. At følge livet hos 3 køer følges fra praktikperiodens start til slut. At følge en traktor fra maskinhuset, fra start til slut. Opgaverne er forberedt på skolen, blandt andet ved mesterbesøg inden praktikstart.

Skive Tekniske Skole (HF – Serviceassistent & Boligmontering): I samarbejde med udvalgte praktikvirksomheder har underviserne udarbejdet opgaver, som eleverne arbejdede med i praktikperioden og skoleperioderne før og efter praktikopholdet. Det kunne fx være at udarbejde en foto-portfolio, der beskriver arbejdsgangen i relation til 5 forskellige produkter (boligmontering). Eller observationer og refleksion i forhold til mødet med bestemte patienttyper i praktikperioden (serviceassistent). Praktikopgaven har været udformet, så den lægger op til, at eleverne dels skal bruge teori på praksis og dels reflektere over deres egen læring. På det efterfølgende skoleforløb har eleverne udarbejdet en opgave og lavet gruppefremlæggelser for hinanden.

2. Der blev udvalgt 3 praktikvirksomheder til at deltage i projektet. Men grundet forskellige praktiske udfordringer er 2 af virksomhederne undervejs gået ud af projektet.

